

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. I. De hæresi Pelagiana,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

DISPUTATIO PRIMA

De Hæresi Pelagiana.

NON intendimus hic ea quæ ad sufficientiam & efficaciam divinæ gratiæ, aliasque controversias, ad Tractatum de auxilijs pertinentes, spectant, resolvere; cum hoc à Summis Pontificibus Paulo V. Urbano VIII. Innocentio X. & Alexandro VII. severissimè cautum sit: sed ea tantùm quæ ad Pelagianæ & Semipelagianæ hæresis historiam pertinent, breviter discutere; ut expulsi errorum nebulis, veritatis catholicæ radius, & divinæ gratiæ splendor magis effulgeant.

ARTICVLVS PRIMVS.

Origo Pelagianæ hæresis describitur.

I. **E**THI aliqui existimant Pelagium fuisse primum inter hæreticos, qui gratiæ Dei efficaciam & necessitatem sustulit; idque videatur innuere Vincentius Lirinensis in libro adversus hæreses, ubi ait: *Quis unquam ante prophanum illum Pelagium, tantam virtutem liberi præsumpsit arbitrij, ut ad hoc in bonis rebus per singulos actus adjuvandum, necessariam Dei gratiam non putaret?* Veruntamen certum est, multò ante Pelagium difficultates istas de gratiæ & libero arbitrio inceptisse. Nam, ut omittam Judæos, qui, ut ait Augustinus, *Per legem justificari arbitrabantur, sufficiente sibi ad eam custodiendam libero arbitrio;* Unde Apostolus (ut notat idem S. Doctor) gratiam Dei in suis Epistolis adeo extollit & commendat, ut prædicator gratiæ appellari meruerit, propter Judæos qui de lege gloriabantur, & libero arbitrio legem sufficere arbitrabantur: omittis, inquam, Judæis, ad legem Moysis pertinentibus; initio nascentis Ecclesiæ; & in ipso ortu legis Evangelicæ, Simon Magus in disputationibus habitis cum D. Petro, Apostolorum Principe, ex efficacia divinæ voluntatis & gratiæ liberum nostrum arbitrium negavit, ut refert S. Clemens lib. 3. recognitionum. De quo videri possunt quæ in Tractatu de prædestinatione, ex Reverendissimo Patre Libelli, Sacri Palatii Magistro, retulimus, & de verbo ad verbum transcripsimus. Item Clemens Alexandrinus, qui floruit anno 204. lib. 5. Stromatum initio scribit Basilidem, Valentinum, & Marcionem, asseruisse hominem per naturæ vires posse credere, bene operari, & salvari. In hoc tamen errore impugnando non sunt immorati Patres qui illo sæculo floruerunt, & contra illos Hæreticos scripserunt: quia circa alium errorem, quo illi Polytheismum, seu Deorum multitudinem moliebantur introducere, quique tunc majus illis negotium facessabat, erant intenti.

2. Basilidi & Valentino successit Origenes, qui eundem errorem de sufficientia liberi arbitrij, ad bene operandum sine gratiæ, renovavit, dixitque Deum dare nobis ut possimus, non autem ut velimus & agamus; sicut refert D. Thomas 3. contra Gent. cap. 89. ubi sic ait: *Quidam non intelli-*

Tom. IV.

A gentes qualiter motum voluntatis, Deus in nobis causare possit absque præjudicio libertatis, conati sunt has auctoritates malè exponere, ut scilicet dicerent quod Deus causat in nobis velle & perficere, in quantum dat nobis virtutem volendi; non autem sic quod faciat nos velle hoc aut illud: Sicut Origenes exponit lib. 3. Periarchon, liberum arbitrium defendens contra auctoritates prædictas. Unde Origenem primum, aut saltem præcipuum Pelagianæ hæresis architectum fuisse, plures existimant, & satis apertè colligitur ex D. Hieronymo Epist. ad Cresiphontem, ubi alloquens Pelagium, ait: *Doctrina tua Origenis ramusculus est:* & in præfat. lib. 1. Commentariorum in Jeremiam, Grunnium (quo nomine Rufinum Origenis discipulum & sectatorem indigitate solet) præcursorem Pelagij nuncupat. Ab eodemque Rufino se audivisse, non traduci peccatum originale, affirmavit Celestius, Princeps Discipulorum Pelagij, in judicio Episcopali Carthaginensi, in quo fuit damnatus, & ab Ecclesia Carthaginensi expulsus, ut refert Augustinus lib. de gestis Pelagij cap. 22.

C Ex illorum ergo Hæreticorum sæce ac cineribus Pelagianæ hæresis, ut virulenta vipera, profluit, & obstetricante manu Diaboli, eductus est coluber ille tortuosus, qui totum gratiæ Dei spiritum, morfu venenoso extinguit conatus est.

Fuit autem Pelagius natione Britannus; unde à Prospero in carmine de ingratis, *Coluber Britannus*, appellatus est. Vel ut magis placet D. Hieronymo, præfat. in 3. lib. in Jeremiam, Scotus: *Lairat* (inquit) *per Alpinum canem* (Celestium scilicet ejus Discipulum) *grandem & corpulentum, habet enim originem Scotiae gentis de Britannorum vicinia.* Professione fuit Monachus, ingenio præstanti & acuto, eloquioque facundus, ut sæpe affirmat D. Augustinus; idque satis testantur tum ejus Epistola ad Demetriadem virginem (quæ habetur inter suppositivias D. Augustini) tum quadam scriptorum ejus fragmenta, relata & refutata ab eodem S. Doctore variis locis. Quæ minus assentior D. Hieronymo, qui in Epistola ad Cresiphontem, præfixa tribus libris Dialogi adversus Pelagianos, & lib. 2. ejusdem Dialogi, & in præfat. libri 1. Commentariorum in Jeremiam, ejus ingenium despicit, & tanquam loquendi imperitum deridet.

Moribus etiam illum adeo fuisse probum & religiosum, ut pro sancto, & in virtutibus Christianis eximie prævecto haberetur, testatur S. Augustinus lib. 3. de peccat. meritis cap. 1. his verbis: *Post paucissimos dies legi Pelagij quadam scripta, viri, ut audio, sancti, & non parvo propectu Christiani.* Idemque confirmant aliqui ex Epistola 4. Chrysostomi ad Olympiadem, ubi sic ait: *De Pelagio Monacho magno dolore affectus sum. Cogita igitur quot quantisque coronis digni sint, qui forti animo in acie steterunt: cum viros tam pios, ac sanctè, tam à que tolerantia vi-*

A ij

Epist. 95

Serm. 13. de verbis Apostoli.

Disp. 6. art. 2. §. 2.

3.

Tom. 2.

4.

Quamvis alij existiment Pelagium illum, de quo loquitur Chrysoftomus, non fuisse hunc hæresiarcham, cujus errores describimus: quia (inquiunt) hæc Epistola Chrysoftomi scripta fuit anno Christi 401. quando in exilio versabatur, ut patet ex ejus lectione; Pelagius verò adhuc famâ sanctitatis florebat anno 413. quo anno libros de peccatorum meritis scripsit Augustinus, postquam anno superiori 412. Celestius apud Carthaginem in Episcopali judicio excommunicationem meruisset, ut ipse ait lib. 2. Retract. cap. 33.

5. Sed quidquid sit de hoc: intimiùs Pelagij mores perspexisse videtur Isidorus Pelusiota, magni illius Chrysoftomi discipulus, qui Monachum agens in Oriente, & Pelagij etiam Monachi actiones pressius examinans, easque ad stateram appendens, invenit minùs habentes, nec auri fulgorem esse quod exteriùs aliquando in Pelagio affulgebat, sed aurichalcum: unde vagum ejus animum de monasterio in monasterium avolantem, & delicias ac vitæ molliori inhiantem, ac nidorem carniùm, & ventris obsonia appetentem libro 1. Epist. 314. his verbis describit: *Tibi ingens annorum turba caritatem invexit, & tamen rigidum atque inflexum animum habes, ex alio monasterio ad aliud subinde migrans, atque omnium mensas perscrutans & explorans. Quamobrem si tibi carniùm nidor, atque obsoniorum condimentum cura est, is qui magistratus gerunt potius blandire, atque urbium caminos vestiga; neque enim homines Eremitæ, facultates eas habent, ut te quemadmodum tibi gratum est excipere valeant. Idipsum testatur Orofius in Apologia, ubi de Pelagio loquens, ipsum Monoculum appellat, & cutem suam paulo magis curasse, quam Monachum deceret, affirmat. Et certè non potuit inimicus gratiæ, ventris non esse amicus, & qui gratiâ Dei non curabat stabilire cor, escis carnalibus non inhiare; gratiæque spiritui contumeliam faciens, consequens erat, ut malè blandas carnis delicias effusè quæreret, ac de numero eorum esset, de quibus ait Apostolus ad Philip. 3. *Quorum Deus venter est*; quia nimirum in ventris deliciis, & carnis voluptatibus, ultimum finem constituunt.*

ARTICVLVS II.

Varij status Pelagianæ hæresis recensentur.

6. **Q**ui accuratiùs SS. Patrum volumina scrutati sunt, varios Pelagianæ hæresis status seu gradus distinguendos esse censent. Primus fuit veluti Ethnicismus à Philosophis acceptus; in quo Pelagiani, nullâ factâ mentione gratiæ, naturam hominis sufficere dicebant ad quæcumque opera virtutum exercenda, ad servanda omnia Dei mandata, & vivendum sine ullo peccato, ac denique ad veram & æternam felicitatem consequendam. Unde Pelagius Epistolâ ad Demetriadem nobilissimam virginem cap. 2. sic ait: *Quoties mihi de institutione morum & sanctæ vitæ conversatione dicendum est, soleo primò humane nature vim qualitatemque monstrare, & quid effici possit ostendere, ac jam inde audientis animum ad species incitare virtutum, &c. Optima enim animi incitamenta sunt, cum docetur aliquis posse quod cupiat.*

7. Hunc Pelagij errorem variis in locis reprehendit ac detestatur Augustinus: nam lib. 3. contra Julian. cap. 2. hæc scribit: *Natura ista in tantas & tam manifestas collapsa miseras, liberatorem, mundatorem, redemptorem Christum habet necessa-*

Arium; non Iulianum, non Celestium, non Pelagium laudatorem. Et lib. 3. contra duas Epistolas Pelagian. cap. 14. *Non sic* (inquit) *debemus laudare Creatorem, ut cogamur dicere, imò vero convincamur dicere superfluum Salvatorem. Naturam hominis dignis laudibus honoremus, easque laudes ad Creatoris gloriam referamus: sed quia nos creavit, ita sumus grati, ut non sumus quia sanat in grati.*

Hunc verò statum Pelagianismi ad Paganismum potiùs quam ad hæresim diximus pertinere: quia asserere, hominem ipsum sibi, repudiato omni, sive Dei, sive alterius adjutorio, ad omnem virtutem, sapientiam, felicitatemque sufficere, purum putumque Ethnicæ Philosophiæ somnium est; ut patet ex his verbis Senecæ Epistolâ 53. Pelagio præcipientis: *Est aliquid quo sapiens antecedit Deum; ille natura beneficio, non suo sapiens est. Ecce res magna, habere imbecillitatem hominis, securitatem Dei. Ecce suo beneficio, non Dei auxilio, sapientem fieri hominem putat! Unde Epist. 20. Huc* (inquit) *cogitationes tua tendant, hoc cura, hoc apta, omnia alia vota Deo remissurus, ut contentus sis temetipso, & ex te nascentibus bonis. Quæ potest esse felicitas Deo propior? Quasi ceterorum bonorum vota Deo essent remittenda; ad parandas verò animi opes, homo sibi ipsi sufficeret. Quare rursus Epist. 124. ait, Vnum bonum esse, quod beata vitæ causa & firmamentum est; sibi FIDERE. Similia habet Tullius in libro de natura Deorum, ubi in persona Cottæ inquit, *Quia sibi quisque virtutem acquirit, neminem unquam acceptam Deo retulisse: propter virtutem enim jure laudamur, & de virtute rectè gloriamur; quod non contingeret, si id donum à Deo non à nobis haberemus. Et paulò post subdit: Iudicium hoc unicum mortalium est, fortunam à Deo petendam, à seipso sumendam esse sapientiam.**

Ex his impuris prophanæ & gentilis Philosophiæ lacunis, haupta videntur illa Pelagij verba quæ tantopere Augustinus detestatur: *Spirituales divitias nullus tibi præter te conferre poterit. In his ergo jure laudanda es, in his merito ceteris præferenda es, quæ nisi ex te et in te esse non possint.* Unde Faustus lib. 1. de gratia cap. 1. hæc scribit: *Pelagius dicit quod ad obtinendam salutem natura hominis sibi sola sufficit.*

10. Secundus status seu gradus Pelagianæ hæresis fuit veluti semi-ethnicismus, in quo Pelagiani naturam ipsam tanquam gratiam cognoscere & prædicare ceperunt. Cum enim Pelagius malè audiret apud Catholicos, quòd necessitatem gratiæ negaret, ad declinandam invidiam, & fucum Catholicis faciendum, moderationem quandam suæ sententiæ specie tenùs adhibuit, capique nomine gratiæ, liberum arbitrium intelligere; quia gratis à Deo, id est nullis nostris precedentibus meritis, in ipsa creatione nobis collatum est; & eatenus affirmavit, gratiam esse necessariam ad bene operandum, & peccatum vitandum, quatenus sine libero arbitrio, neque bene agere, neque à malo abstinere possumus. Sic testatur Augustinus serm. 11. de verbis Apostoli cap. 7. ubi de Pelagianis ait: *Disputantes contra gratiam pro libero arbitrio, fecerunt auribus piis & Catholicis offensivam; ceperunt horreri, ceperunt ut certa pernicies devitari, cepit de illis dici quòd contra gratiam disputarent. & invenerunt ad relevandam istam invidiam tale commentum: non, inquit, contra gratiam Dei dispuo. Unde probes? Eo ipso (inquit)*

non contra gratiam Dei disputo, quod liberum arbitrium defendo. Videre acumen, sed vitium: quasi luce vanitate, sed frangitur veritate. Et infra commentum suum interpretantes Pelagianus dicunt: Quia hominem Deus creavit, & liberum donavit arbitrium, quidquid homo potest de libero arbitrio, cuius gratia debetur, nisi ejus qui eum condidit cum libero arbitrio? Nomine autem liberi arbitrij, intelligebant naturale bonum libertatis, cum reliquis necessarijs ad liberè operandum, quæ naturaliter nobis insunt; cuiusmodi sunt facultas consultandi & expendendi rationes & motiva agendi vel non agendi, naturalisque propensio ad bonum, & aversio à malo, ut ibidem testatur Augustinus, & lib. de hæresibus, hæresi 88. nec non Hieronymus Epist. 11. ad Cresiphontem, & lib. 1. dialogi contra Pelagianos.

11. Porro hic status solo nomine distat à præcedenti: eadem enim omnino naturæ vires prædicat, hoc solum discrimine, quod iste causam profertur quæ ipsi tantas vires gratis dedit, & gratia nomine utatur, ne gratiam omnino neglexisse videatur. Diximus autem eum *semi-ethnicismum* posse vocari: quia etiam Philosophi Gentiles eam gratiam agnoscebant, licet eo nomine non uterentur. Unde Seneca Epist. 90. *Quis dubitare potest (inquit) quin Deorum immortalium munus sit quod vivimus; Philosophia quod bene vivimus? Itaque tanto plus nos debere huic quam Dijs, quanto majus beneficium est bona vita, quam vita.* Audin superbiam extollentem sese adversus Deum, ac supra Deum? Ne tamen divinæ gratiæ oblitus omnino videretur, quasi pudisset eum arrogantiam, corrigendo subjicit: *Pro certo deberetur, nisi ipsam Dij Philosophiam tribuissent.*

12. Non diu in isto statu, & in hac sola naturali gratia proficenda, perstitit Pelagius. Cum enim statim Catholici intelligerent sibi futurum fieri, & gratiæ nomine eandem iterum naturam obtrudi, hanc gratiæ confessionem, veluti profus fraudulentam, irriserunt & condemnarunt: quare Pelagius adhuc pulsatus fidelium oburgationibus, easque declinare volens, ad aliam speciem gratiæ, à natura & libero arbitrio distinctam, confugit, ad legem scilicet & doctrinam divinitus traditam, cuius auxilio confessus est hominem indigere, ut declinet à malo, & faciat bonum. Unde Augustinus de Spiritu & littera cap. 2. de Pelagianis sic ait: *Cum urgeri coperint, quomodo id præsumant asserere fieri sine ope divina, reprimunt se, nec hanc vocem audent dimittere, quoniam vident quàm sit impia & non ferenda: sed aiunt, idèd ista sine ope divina non fieri, quia & hominem Deus creavit cum libero voluntatis arbitrio, & dando præcepta ipse docet quemadmodum homini sit vivendum. Et infra: Neque quisquam, cum verendum fuerit dicere per nos ipsos fieri, nos justos &c. quia videt hoc à fidelibus & pijs credi non posse, cum dicitur: ad hoc se convertat, ut dicat, idèd sine operatione gratiæ Dei nos justos esse non posse, quia legem dedit, quia doctrinam instituit, quia bona præcepta mandavit.*

Hinc Pelagianus, quò melius hoc suum de gratia legis & doctrinæ commentum stabilirent, magnis laudibus legem extollebant, ut testatur idem S. Doctor lib. 4. ad Bonifacium cap. 5. ubi hæc verba Pelagij in Epistola ad Demetriadem refert: *Lege velut limâ natura expolitur, & fulgore pristino redditur: & ista: Quandiu recentioris adhuc nature usus viguit, nec humana rationi velut quandam caliginem longus usus peccandi obduxit, sine*

Tom. IV.

A lege dimissa est natura; ad quam Dominus nimis jam vitij obrutam, & quadam ignorantie rubigine infectam, limam legis admovit, ut huius frequentis admonitione expoliretur, & ad suum posset redire fulgorem. Sicut ergo priores Hæretici dividerunt Christum; alij Divinitatis ejus veritatem, alij veritatem carnis ejus abnegantes: ita & Pelagius crucem ejus evacuavit; nam ut inquit Apostolus ad Galatas 2. *Si per legem justitia, gratis Christus mortuus est.*

Hic est tertius, vel potiùs secundus Hæresis Pelagianæ status, qui ab Ethnicismò differt, & ad Judæismum declinat: nam initio nascentis Ecclesiæ plures ex Judæis, inter quos præcipuus fuit Cherintus, de gratia Christi malè senserunt, & se per legem justificari, sufficiente ad eam custodiendam libero arbitrio, docuerunt; contra quos Apostolus Epistolam ad Romanos scripsit, in qua mysteria divinæ gratiæ & prædestinationis fusè exponit, ut sentire videtur Hieronymus, præfatione in Epistolam ad Galatas.

13. Doctrinæ legis addebant Pelagiani exempla Christi, & remissionem peccatorum. Nam primis quidem sæculis, ab Adamo usque ad Moysen, sufficientem dicebant legem naturalem; quia propter illam primæ conditionis integritatem adhuc perseverantem, & vigorem legis naturalis, illæsamque libertatem arbitrij, non erat opus aliâ gratiâ: postea verò licentiâ & consuetudine peccandi sensim magis invalescente, naturam, malâ educatione, & pravis exemplis corruptam, eguisse legis scriptæ subsidio, quam Deus per Moysen dedit: cumque postea ob nimiam humani generis corruptionem, quæ peccandi consuetudine inoleverat, lex illa non sufficeret amplius ad piè sanctèque vivendum, venisse Christum, veluti tanti morbi medicum, qui homines gratiâ suâ medicinali sanaret, & remissionem peccatorum, doctrinam evangelicam, & virtutum exempla præberet. Unde Augustinus lib. de peccato origin. cap. 26. *Non igitur, sicut Pelagius & ejus discipuli, tempora dividamus, dicentes primum vixisse justos homines sub natura, deinde sub lege, tertio sub gratia. Ex natura, scilicet ab Adam tam longa ætate quâ lex nondum erat data: tunc enim, aiunt, duce ratione cognoscebatur Creator, & quemadmodum esset vivendum, scriptum gerebatur in cordibus, non lege littera, sed natura. Verum vitiatioribus moribus (inquiunt) ubi coepit non sufficere natura tam decolor, lex ei addita est, quâ velut limâ fulgore pristino, detrita rubigine, redderetur. Sed posteaquam nimia, sicut disputat, peccandi consuetudo prævaluit, cui sananda lex parum valet, Christus advenit, & tanquam morbo desperatissimo, non per discipulos, sed per seipsum medicus ipse subvenit.*

14. Itaque Pelagianus, ne gratiæ Dei viderentur inimici, multiplex genus gratiæ comminiscabantur; nam ipsum naturale arbitrium voluntatis, gratiam appellabant; legem Moysis necessariam fuisse confitebantur, quâ velut limâ fulgore pristino, detrita rubigine, natura redderetur; doctrinam & revelationem divinam recipiebant, quæ nobis demonstraret quid facere debeamus; remissionem peccatorum, & Christi exempla, ad vitam ritè instruendam esse necessaria prædicabant. Unde illi fuere philosophiâ Ethnici, lege Judæi, solo nomine Christiani, & mutabilitate Prothei, in varias sese species transformantes, ut veram Christi gratiam abolerent.

Hæc sunt certa & indubitata apud omnes Theologos.

A iij

Iogos. Sed difficultas est, & gravis controversia inter Thomistas & Neothericos, an Pelagiani, præter gratias illas extrinsecas, tandem aliquando gratiam interiorem admiserint: subindeque præter duos status Pelagianæ hæresis jam expositos, tertius admittendus sit: Pro cuius resolutione sit

ARTICVLVS III.

An & quam gratiam interiorem Pelagius admiserit?

16. **N**otandum primò, gratiam internam dividi in habitualem, per quam formaliter sumus intrinsecè iusti & filij Dei adoptivi; & actuaalem, quæ datur ad operandum, & cum ipsa operatione transit: istamque rursus dividi in prævenientem, quæ operationem antecedit, saltem prioritate naturæ, & concomitantem seu cooperantem, quæ operationem comitatur, ac immediatè in ipsam influit: unde à quibusdam, *gratia cooperationis, seu coefficientis* appellatur.

17. Notandum secundò, quod cum duæ sint potentia in homine, intellectus scilicet & voluntas, duæ etiam gratiæ internæ in eo reperiri possunt: una quæ se teneat ex parte intellectûs, ipsamque illuminet; alia quæ afficiat ipsam voluntatem, eamque, ut ita dicam, immediatè tangat & immutet. Hic verò contactus duplex esse potest: unus purè moralis ac metaphoricus, qui fit medio objecto proposito, à quo allicitur & trahitur ipsa voluntas; quem Augustinus Tractatu 26. in Joan. explicat exemplo ovis, quæ ostensione rammi viridis trahitur, & pueri qui demonstratione pomi vel nucis, ad currendum incitatur: *Ramum* (inquit) *viridem ostendis ovi, & trahis illam; nucem puero demonstratur, & trahitur*: alter realis est & physicus, qui fit per realem & physicam voluntatis immutationem, aut, ut loquitur Augustinus, *per subministrationem spiritûs & virtutis*. His præmissis.

Dico primò, Pelagium non solum gratiam externam, consistentem in manifestatione Evangelij, & exemplis Christi, sed etiam internam Spiritus Sancti illustrationem agnovisse, post multas tandem disputationes cum Divo Augustino, & alijs SS. Patribus habitas; subindeque tertium Pelagianæ hæresis statum esse admittendum.

18. Probatur ex Augustino libro de gratia Christi cap. 7. ubi refert verba Pelagij dicentis: *Adjuvat nos Deus per revelationem & doctrinam, dum cordis nostri oculos aperit, dum futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cælestis illuminat*. Quibus verbis apertè agnoscit Pelagius donum gratiæ cælestis illuminantis intellectum, & non solum doctrinam, & legem exterius manifestatam. Unde idem Augustinus cap. 11. ejusdem libri affert tanquam exemplum hujus revelationem, quæ Sancto Paulo data fuit; quæ sine dubio intus non foris facta est, Deo intrinsecè manifestante veritatem. Quod tamen quia nequaquam ad bene vivendum sufficit, nisi intus simul etiam affectus ipsos voluntatis operetur, hinc infra cap. 24. Pelagianam illam opinionem refellens, dicit: *Legant ergo & intelligent, imitantur atque fateantur, non lege atque doctrinâ insonante forinsecus, sed internâ atque occultâ, mirabili atque ineffabili potestate operari Deum*

A in cordibus hominum, non solum veras revelationes (ut fatebantur Pelagiani, & sufficere credebant) sed etiam bonas voluntates.

Confirmatur ex eodem Augustino cap. 41. ejusdem libri, ubi hæc scribit: *Ipsum verò auxilium quo possibilitatem naturalem perhibet adjuvari, in lege constituit atque doctrinâ, quam nobis fieretur etiam Sancto Spiritu revelari, propter quod & adorandum esse contendit*. Sed adoratio non debetur legem & doctrinam exterius tantum revelanti; nam hoc potest fieri Angeli vel hominis ministerio: Ergo Pelagius non solum externam, sed etiam internam doctrinæ revelationem admisit.

Dico secundò: Pelagius non solum illustrationem in intellectu, sed etiam excitationem & motionem moralem in voluntate agnovit: sed per hoc à commendatione legis & doctrinæ non recessit.

Prima pars probatur ex Augustino lib. de gratia Christi cap. 10. ubi Pelagium sic loquentem, & hæc verba Apostoli, *Deus operatur in nobis velle*, sic exponentem, inducit: *Operatur in nobis velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus deditos, minorum more animalium tantummodo presentia diligentes, futura gloria magnitudine, & præmium sollicitatione succendit; dum revelatione sapientia, in desiderium Dei stupentem suscitatur voluntatem; dum nobis (quod tamen alibi negare non metuit) suadet omne quod bonum est*. Ubi expendenda sunt illa verba: quod tamen alibi negare non metuit, quibus S. Doctor significat, Pelagium initio quidem negasse internam illuminationem intellectûs, & suasionem, seu excitationem moralem voluntatis, quæ fit à gratia, postea verò (id est post Concilium Palestinum, pluresque concertationes, cum ipso Augustino, & alijs SS. Patribus habitas) utramque admisisse. Unde Petavius libro de Pelagianâ & Semipelagianâ hæresi cap. 9. num. 11. hæc scribit: *Adhibuisse Pelagium gratiam aliquam quæ voluntas excitatur, ostendunt ipsius verba, quæ citat Augustinus 1. de gratia Christi cap. 10. ubi ait revelatione sapientia in desiderium Dei stupentem excitari voluntatem. Sed hanc gratiam in sola intelligentia & cognitione ponebat: alteram autem, quam præcipue quærebat Augustinus quæ voluntas ipsa proximè ac perse moveatur, necessitantem esse dicebat libertatis inimicam, ut Julianus ait apud Augustinum lib. 1. cap. 95. operis, imperfecti*.

Quod autem per hoc à commendatione legis & doctrinæ non recesserit, idem Augustinus verbis immediatè sequentibus apertè declarat, subdit enim: *Quid manifestius, nihil aliud eum dicere gratiam, quæ Deus in nobis operatur velle, quam legem atque doctrinam? In lege namque & doctrinâ sanctarum scripturarum, futura gloria atque præmium promittitur magnitudo: ad doctrinam etiam pertinet cum suadet omne quod bonum est*. Ex quibus verbis hoc argumentum desumo. Munus & officium legis & doctrinæ est docere, illuminare, ostendere quid faciendum sit, & ad id hortari ac suadere; non verò dare vires ad id faciendum & implendum, ut fusè prosequitur Augustinus toto libro de spiritu & littera: Sed interior illa revelatio, & moralis excitatio, quam Pelagius admisit, habebat solum docere, ostendere, manifestare, illuminare, exhortari, suadere, &c. non autem spiritum & virtutem infundere, seu voluntatem infirmam sanare, roborare, & ad

agendum applicare: Ergo gratia illa Pelagij à commendatione legis & doctrinæ non recedebat. Unde Pelagius Epistolâ ad Demetriadem, virginem illam exhortans ad sanctitatem, totus est in commendanda gratia illa legis & doctrinæ, & consideratione exemplorum Christi, aliorumque id genus, concludens cap. 27. *Tunc sexties quantum ad ejus amorem adjuvet te sapientia, quantum sit in te divina legis auxilium.*

21. Ex quo intelliges primò, veram Christi gratiam (qualem Augustinus admittit) non tantum illuminare intellectum, & excitare voluntatem, sed etiam eam intus reformare, ac immutare, ut egregie declarat D. Prosper in carmine de ingratis, his versibus:

*Non hoc consilio tantum, hortatuque benigno.
Suadens atque docens, quasi normam legis haberet
Gratia, sed mutans intus mentem, atque reformas,
Vasque novum ex fracto fingens virtute creandi.*

23. Intelliges secundò: quòd quando SS. Patres Pelagij errorem referentes, dicunt illum docuisse hominem per liberum arbitrium, solâ legis & doctrinæ manifestatione adjuvatum, posse implere mandata Dei, & vitam æternam promereri, per hoc non intendunt negare, Pelagium gratiam interioris illuminationis & moralis excitationis admisisse; sed volunt tantum utramque hanc gratiam, quam Pelagius admittit, ut ex Augustino ostendimus, ad gratiam legis & doctrinæ reduci, & sub ea comprehendi; cum proprium legis & doctrinæ sit illuminare intellectum, juxta illud Proverb. 6. *Mandatum lucerna est, & lex lux;* subindeque moraliter & objectivè excitare voluntatem ad bene agendum. In eodem sensu locutus est S. Thomas quodlib. 5. art. 7. dum dixit: *Cavendus est error Pelagij, qui posuit quod per liberum arbitrium homo poterat adimplere legem, vitam æternam mereri, nec indigebat auxilio divino, nisi quantum ad hoc quod sciret quid facere deberet, secundum illud Psal. 142. Doce me facere voluntatem tuam.* Vel etiam dici potest, S. Doctorem, & alios SS. Patres, loqui de hæresi Pelagij in secundo statu, non verò de tertio, in quo post multas concertationes cum S. Augustino habitas, & post damnatam ipsius hæresim à Zozimo Papa, tandem gratiam interiorem, illuminantem intellectum, & excitantem moraliter voluntatem, admittere coactus est, ut constat ex testimonijs Augustini suprâ adductis, & magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

24. Dico tertio: licet Pelagius auxilium possibilitatis, seu quod dat nobis posse, admiserit, auxilium tamen voluntatis & actionis, seu quod dat nobis velle & operari, rejecit.

Patet hoc ex Augustino lib. de gratia Christi cap. 3, ubi de Pelagio sic ait: *Cum tria constituat atque distinguat, quibus divina mandata dicit impleri, possibilitatem, voluntatem, & actionem: possibilitatem scilicet quâ potest homo esse justus: voluntatem, quâ vult esse justus: actionem quâ justus est: horum trium primum, id est possibilitatem, datam constituitur à creatore natura, nec esse in nostra potestate, sed eam nos habere etiam si nolimus: duo verò reliqua: id est voluntatem & actionem, nostra esse asserit, atque ita nobis tribuit, ut non nisi à nobis esse contendat. Denique gratia Dei non ista duo, quæ nostra omnino esse; id est voluntatem & actionem, sed illa quæ in potestate nostra non est, & nobis ex Deo est, id est possibilitatem, perhibet adjuvari, tanquam illa quæ nostra sunt, hoc est voluntas & actio, tam sit valentia ad declinandum à ma-*

A lo, & faciendum bonum, ut divino adjutorio non indigeant: illud verò quod nobis ex Deo est, hoc sit invalidum, id est possibilitas, ut semper gratiæ adjuvetur auxilio. Et capite sequenti, sic Pelagium inducit loquentem: *Nos sic tria ista distinguimus, & certum velut in ordinem digesta parvimur: Primo loco posse statuimus, secundo velle, tertio esse. Posse in natura, velle in arbitrio, esse in effectu locamus. Primum illud, id est posse, ad Deum proprie pertinet, qui illud creature suæ contulit: duo verò reliqua, hoc est velle & esse, ad hominem referenda sunt, quia de arbitrij fonte descendunt. Ergo in voluntate & opere bono laus hominis, imò & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem, gratia suâ adjuvat semper auxilio: quòd verò homo potest velle bonum atque perficere, solius Dei est. Et paulò post: *Ut generaliter universa complectar, quòd possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat: quòd verò bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est, qui hæc omnia vertere etiam in malum possumus.* Et cap. 5. ejusdem libri Augustinus loquens de Pelagio, sic ait: *Possibilitatem, voluntatem, actionem, tantâ subtilitate curavit distinguere, ut quancumque legimus vel audimus divina gratiæ adjutorium consistere, sive in lege & doctrina, sive ubilibet constituat, sciamus quòd loquitur, nec hæreamus aliter eum intelligendo quàm sentit. Scire quippe debemus, quòd nec voluntatem nostram, nec actionem, divino adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis, atque operis, quam solum ex his tribus nos habere affirmat ex Deo: tanquam hoc sit infirmum, quòd ipse Deus posuit in natura; cetera verò duo quæ nostra esse voluit, ita sint firma, & fortia, & sibi sufficientia, ut nullo indigeant ejus auxilio; & ideo non adjuvetur velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet, ut velle & agere valeamus.* Denique idem S. Doctor cap. 47. totam de auxilio gratiæ controversiam ad hoc unum reducit, ut Pelagius non solum possibilitatis, sed*

B etiam voluntatis & actionis auxilium confiteatur, & subdit: *Si ergo consenserit nobis (Pelagius) non solum possibilitatem in homine, sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinitus adjuvari, nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur.*

C Habemus ergo ex Augustino, Pelagianos admisisse auxilium possibilitatis; auxilium autem voluntatis & actionis repudiasse. Habemus & utriusque auxilij multiplex discrimen: auxilium possibilitatis pertinet ad actum primum, & potentia rationalis ac libera, in qua recipitur, indiffereniam ad agendum vel non agendum imitatur: nihil proinde aggreditur nisi excitatum; nihil agit nisi actum, nihil exequitur nisi imperatum, nihil influit nisi determinatum, nihil movet nisi motum, nihil efficit nisi applicatum; non procedit ad actionem nisi impulsus, non pervenit ad effectum nisi directum: auxilium autem voluntatis & actionis, voluntatem sive volitionem & actionem infallibiliter efficit, & indissolubili nexu potentiam cum actu conjungit, nobisque adhibetur ut re ipsa velimus & agamus, non autem ut velle & agere valeamus. Unde tale auxilium, tetrum, horribile, funestum, necessitans, ac libertatis humanæ ultimum, ut ita dicam, vulnus, Pelagianis visum est, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

D Quæres, an auxiliū illud possibilitatis, quòd Pelagiani admittebant, esset verè auxilium sufficiens?

25

26

Respondeo negativè: quia illa omnia, quibus Pelagiani dicebant naturalem arbitrij libertatem & possibilitatem adjuvati, nempe legem, doctrinam, exemplum Christi, illuminationem intellectus, & moralem excitationem voluntatis, non sufficiunt ad reddendum hominem perfectè & completè potentem ad actus supernaturales eliciendos, sed insuper requiritur virtus aliqua supernaturalis, physicè movens ac immutans voluntatem, seu motio quædam virtuosa ordinis supernaturalis, vel, ut Augustinus loquitur, *subministratio spiritus & virtutis*. Ratio est, quia cum voluntas sit non solum principium morale, sed etiam physicum actuum supernaturalium quos elicit, v. g. actus charitatis, aut contritionis, ut de impotente reddatur completè potens ad eos eliciendos, prius, saltem naturà, quàm operetur, debet non solum moraliter, sed etiam physicè moveri seu immutari, virtutem aliquam morivam, seu motionem virtuosam recipiendo. Unde in Tractatu de actibus humanis, fusè ostendimus, eos qui gratiam moraliter tantum prævenientem & excitantem admittunt, & physicè præmoverem repudiant, auxilium verè sufficiens de medio tollere, illudque, sublatà gratiâ physicè prædeterminante, non posse salvari.

Disp. 6.
art. 2.
§. 10.

Dico quartò, Pelagium admisisse gratiam cooperationis, aut coëfficientiæ, seu concursum simultaneum ordinis supernaturalis.

29. Probatur primò ex D. Hieronymo lib. 1. contra Pelagium in principio, ubi refert Pelagium dixisse: *Quidquid in me boni habeo, illo suggerente & adjuvante completur*. Et interroganti Hieronymo, *quod agis bonum, tuum est, an Dei?* Respondet: *Meum est & Dei, ut ego operer, ille adjuvat*.

30. Probatur secundò ex Divo Augustino in Enchirid. cap. 32. & lib. 1. ad Simplician. quæst. 2. ubi clarè supponit Pelagium docuisse, *Propterea dictum esse ab Apostolo, non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei: quia ex utroque sit, id est ex voluntate hominis, & misericordia Dei; tanquam diceretur: non sufficit sola voluntas hominis, si non sit etiam misericordia Dei: Ergo supponit Pelagium admisisse gratiam cooperationis & coëfficientiæ, seu concursum simultaneum ordinis supernaturalis.*

31. Quantum verò ad concursum simultaneum ordinis naturalis, plures existimant Pelagium illum negasse, ait enim apud Divum Hieronymum in Epistola ad Ctesiphontem: *Si voluero curvare digitum, movere manum, ambulare, stare, sedere, scribere, sputa jacere, &c. semper mihi auxilium Dei necessarium erit?* Alij verò contendunt, ipsum nomine auxilij quod negavit, intellexisse influxum in causam, seu motionem & applicationem ipsius causæ: Tum quia illum concursum negabat, qui est complementum potentiæ ad operandum, ut patet ex verbis illis Pelagij à D. Hieronymo in eadem Epistola relatis: *Dedisti mihi arbitrij libertatem, quid rursus te ingeris, ut nihil facere possim, nisi tu in me tua dona compleveris*: Tum etiam, quia hunc concursum negabat ad nostros actus, quem existimabat liberum arbitrium tollere; dicebat enim apud eundem Hieronymum: *Non ultra indigemus Dei auxilio, ne si indigerimus, liberum frangatur arbitrium: concursus autem purè simultaneus & indifferens, ne apparetur quidem nocet libertati, cum voluntatem non determinet, sed ab ea potius determinetur & applicetur*. Addunt, quod ideo Pelagius

A negabat concursum Dei, quia asserbat unumquemque arbitrio suo regi, ut refert idem S. Doctor in eadem Epistola ad Ctesiphontem: concursus autem quo causæ secundæ reguntur, debet in ipsas influere, easque ad agendum movere & applicare; cum usus qui est proprius actus dominij, seu regiminis, nihil aliud sit quàm applicatio rei ad operationem, ut docet S. Thomas supra quæst. 16. art. 1.

Sed hujus difficultatis resolutio parùm refert ad intelligentiam hæresis Pelagianæ; quia contentio SS. Patrum cum Pelagianis fuit præcipuè de necessitate gratiæ propriè dictæ, non verò de concursu generali: unde licet Durandus, Ludovicus à Dola, & alij, omnem concursum Dei tam prævium quàm simultaneum negent, Pelagianis tamen & hæreticis non annumerantur.

Dico ultimò: Pelagiani docebant gratiam remissivam peccati esse donum internè renovans seu instaurans naturam, & non extrinsecè tantum peccata condonans. Est contra Suarem, Beccanum, & alios Recentiores, existimantes Pelagium non agnovisse gratiam internam sanctificantem nos, & à peccatis mundantem, animamque ornantem & decorantem; sed docuisse justificationem esse meram peccatorum condonationem, seu non imputationem, eo ferè modo quo Hæretici nostri temporis dogmatizant.

C Probatur conclusio apertè ex Epistola Pelagij ad Demetriadem, ubi expressè docet per gratiam Christi nos in meliorem hominem renasci; nos expiari & mundari; nos filios Dei, & coheredes Christi fieri; Ecclesiam sine macula rugaque reddi. Sic enim ait cap. 8. *Si ante legem, & multò ante nostri Salvatoris adventum, iuste quidam vixisse & sanctè referantur, quanto magis post illustrationem adventus ejus, nos id posse credendum est, qui instructi per Christi gratiam, & in meliorem hominem renati sumus; qui sanguine ejus expiati atque mundati, illiusque exemplo ad perfectam justitiam incitati, meliores illis esse debemus qui ante legem fuerunt; meliores etiam quàm fuerint sub lege*. Et cap. 22. *Nobilitatis ad hoc tantum memineris, ut cum claritate generis, morum sanctitate contendas; & cum nobilitate corporis, animi virtute nobilior proficias; magisque illà virtute glories, qua filios Dei, & coheredes Christi facit*. Item cap. 24. *Sæculi virginæ quæ se nuptijs preparant &c. mirà se sollicitudine formare student &c. Non minorem sponsus tuus requirit ornatum, qui cum universam Ecclesiam, salutaris aqua lavacro purificatam, sine macula rugaque reddiderit, quotidie cupit eam fieri pulchriorem*.

Idem colligitur ex eo quod Pelagiani docebant, quòd nimirum etsi baptismus non esset necessarius parvulis ad culpam originalem delendam (quam nullam ex Adamo trahi existimabant) requirebatur tamen ad alios effectus, quos gratia baptismalis confert, nempe ad sanctificationem animæ, interiorem ejus renovationem, adoptionem in filium Dei, & regni cælestis apertionem; Quod ut probarent, adducebant S. Joannis Chrysofomi testimonium, quo gratiæ baptismalis doctes elegantissimè describuntur. Verba Juliani apud sanctum Augustinum lib. 1. contra Julian. cap. 6. hæc sunt: *Sanctus Joannes Constantinopolitanus negat esse in parvulis originale peccatum; in ea quippe homilia quam de baptizatis habuit: Benedictus, inquit, Deus qui facit mirabilia solus, qui fecit universa, & convertit universa. Ecce libertatis*

libertatis serenitate perfruuntur, qui tenebantur paulo ante captivi; & civis Ecclesie sunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & iustitia in sorte versantur, qui fuerunt in confusione peccati. Non enim tantum sunt liberi, sed & sancti, sed & iusti: non solum filii, sed & heredes, sed & fratres Christi: non tantum fratres Christi, sed coheredes: non solum coheredes, sed & membra: non tantum membra, sed & templum: non tantum templum, sed & organa spiritus. Vides quot sunt baptismatis largitates: & nonnulli deputant cœlestem gratiam in peccatorum tantum remissione consistere: nos autem honores computavimus decem. Hac de causa etiam infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur vel addatur sanctitas, iustitia, adoptio, hereditas, fraternitas Christi, ut ejus membra sint. Hæc Julianus: quibus apertè proficitur, gratiam baptismalem esse donum aliquod supernaturale in anima receptum, & variis dotibus eam exornans. Unde idem Julianus apud Augustinum lib. 1. operis imperfecti fol. 58. loquens de gratia baptismali, ait: *Hanc gratiam locupletem spiritalibus donis credimus, & multis optimam muneribus, ac reverendam virtutibus.* Quæ verba apertè declarant, Pelagianos tum gratiam habitualement sanctificantem, tum etiam virtutum supernaturalium habitus infusos admisisse, & solum de gratia actuali, seu auxiliante, inter ipsos & Augustinum fuisse controversiam.

35. Objicit primò Suarez Prologom. 5. de gratia num. 5. Pelagius negavit, vel certè non agnovit actus supernaturales: Ergo pariter sustulit dona gratia habitualia; ablati enim actibus, necesse est habitus tolli, cum habitus sint propter actus.

Sed negatur consequentia: Tum quia alius esse potuit Pelagio gratia habitualis usus, tamen nihil eam ad ipsos actus, sed solum voluntatem hominis conferre censeret; potuit enim illam admittere ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, aliasque prærogativas acquirendas, de quibus supra Julianus ex Divo Chrysostomo disseruit: Tum etiam quia cum gratia habitualis per liberum arbitrium, quod est proxima ratio agendi, determinetur ad operandum, Pelagiani nullum auxilium supernaturale applicans liberum arbitrium ad agendum admittebant, existimare poterunt nullos dari actus supernaturales, est dona gratia habitualia in anima & ejus potentiis resideant.

36. Objicit secundo ibidem num. 50. & lib. 7. de gratia cap. 6. Licet Pelagius gratiam remissionis peccatorum admisserit, dixit tamen illam non fieri per interioris gratia subministracionem, ut dicit Augustinus cum aliis Episcopis Epist. 95. Et lib. de gratia Christi cap. 2. ait sensisse Pelagium nos salvari, adjutos non aliquâ subministracione virtutis, sed viribus propria voluntatis: & ideo in Concilio Milevitano can. 3. damnatur, quia gratiam ad solum remissionem peccatorum valere dicebat: Ergo Pelagius per remissionem peccatorum non intellexit infusionem gratia sanctificantis, aliorumque habituum supernaturalium qui eam comitantur, sed nudam & simplicem peccatorum condonationem.

37. Respondeo triplicem ad minus in hoc discursu Suaris contineri hallucinationem: Primam quidè in hoc quod ait S. Augustinum cum aliis Episcopis (Aurelio scilicet, Alipio, Evodio, & Possidio) in illa Epistola quam ad Innocentium Papam scripserunt, dixisse quod Pelagius intellexit

Tom. IV.

A remissionem peccatorum fieri absque infusione gratia habitualis. Equidem verba Episcoporum esse fateor: Sive gratiam dixerit (Pelagius) esse liberum arbitrium, sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse legis præceptum, nihil eorum dicit quod per subministracionem Spiritus Sancti pertinet ad concupiscentias, tentationesque vincendas. Quæ verba sanè longè aliud significant atque sonant, quàm quod Author ille persuadere conatur. Significatur quippe remissionem peccatorum, quocumque modo illa intelligatur, non esse illud adjutorium divinæ gratia, quod per subministracionem, sive inspirationem Spiritus Sancti datur ad superandas concupiscentiarum tentationes, quæ contra animum jam purgatum peccatorum remissione confurgunt: illa enim habet esse fixum & permanens, istud cum actione fluit & transit; illa præterita peccata delentur, isto futura caventur; illa peccator justificatur; illud justus petit ut justè vivat; denique pro illa impetranda dictum est, ac dicitur quotidie à fidelibus: *Dimitte nobis debita nostra*, pro isto verò: *Et ne nos inducas in tentationem.*

Secunda hallucinatio est, quod ille Author existimat, Augustinum libro de gratia Christi cap. 2. per subministracionem Spiritus Sancti intellexisse collationem gratia habitualis, quasi velit Pelagium negasse in ipsa remissione peccatorum gratiam habitualement infundi. At verò S. Augustinus non ait quod Suarez refert, nempe *nos salvari, adjutos non aliquâ subministracione virtutis, sed viribus propria voluntatis* (quo loquendi modo videri posset, S. Augustinum significare, Pelagium negasse gratiam habitualement) sed ait sensisse Pelagium, *nos adjuvari ut non peccemus, non aliquâ subministracione Spiritus Sancti, sed viribus propria voluntatis, quid sibi dimissione peccatorum præstitum fuerit per actus singulos recordantes.* Quæ sanè verba non indicant quæstionem esse de gratia habituali quâ remittuntur peccata, sed potiùs de auxilio actuali ad non peccandum necessario.

D Tertia hallucinatio, & omnium maxima, consistit in eo quod asserit Pelagium damnari in Concilio Milevitano, quod in remissione peccatorum gratiam habitualement non intelligeret. De hac enim gratia nulla erat controversia, nulla disceptatio inter Pelagianos & Sanctos Patres, ut luculentis Augustini testimoniis jam satis superque demonstravimus, & ingenue fateatur Vazquez hinc disputatione 196. cap. 3. num. 13. ubi sic ait: *Scholastici qui putarunt cum Pelagio disputatum fuisse de necessitate gratia habitualis, & remissionis peccatorum, ad servanda præcepta, ignoracione vocis & historia lapsi sunt, existimantes nomine gratia intelligi gratiam habitualement, & remissionem peccatorum.* Capitale ergo dogma Pelagij quod in Concilio Milevitano damnatur, & à S. Augustino variis in locis confutatur, consistit in eo quod ille hæreticus docebat, petendam quidem esse gratiam, quæ remissionem peccatorum affert; & dici posse: *Dimitte nobis debita nostra*; tamen illud quod sequitur, *Ne nos inducas in tentationem*, non sic accipiendum, quasi postulari debeat auxilium ad superandas tentationes necessarium. Hoc, inquam, in Concilio Milevitano can. 3. damnatur; non verò quod ait Suarez, ut patet ex verbis Concilij, quæ sunt hæc: *Placuit ut quicumque dixerit, gratiam Dei, in qua justificamur per Jesum*

B

Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere quae iam commissa sunt, non etiam ad adiutorium quo non committantur, anathema sit.

38. Objicies tertio: D. Augustinus subtilissimus ac diligentissimus haereticus Pelagianae indagator, libro de gratia Christi cap. 30. affirmat se nusquam in scriptis Pelagij & Celestij, gratiam quae justificamur, & quae charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, potuisse invenire: Ergo Pelagiani habitualis gratiae dona non admiserunt.

Respondeo Augustinum non dicere absolute quod in scriptis Pelagij & Celestij gratiam illam quae justificamur &c. invenire non potuerit, sed addere, *quemadmodum constituenda est*: quia gratia habitualis, & habitus infusi qui ab ipsa dimanant, admitti debent, non solum ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, sed etiam ad influendum unam cum ejus potentis in actus supernaturales; ob quem usum Pelagius, ut supra annotavimus, talia dona non admisit.

ARTICVLVS IV.

An Pelagiani veram Christi gratiam, quae facit velle & operari, tandem aliquando admiserint?

39. **A**ffirmat Jansenius lib. 6. de haeresi Pelagianae cap. 1. & sequentibus; atque hunc dicit fuisse quartum & ultimum haereticis Pelagianae statum, cepisseque postquam Zozimus Papa, strenuissime cooperantibus Africanorum Episcoporum litteris & Conciliis, haeresim Pelagianam solemniter damnavit: nam cum antea Pelagiani veram Christi gratiam, quae facit nos velle & operari, respuerent, damnatione illa oppressi, talem gratiam admittere coacti sunt. Verum eam dupliciter alterarunt & corruperunt: Primo quia dixerunt talem gratiam non dari gratis, sed ex merito; ac proinde non esse gratiam, quia, ut ait **D** Apostolus Rom. 11. *si gratia, jam non ex operibus, alioqui gratia non est gratia*: haec autem merita illam praecedentia dicebant esse cupiditatem boni, id est, primam bonam voluntatem credendi & convertendi se ad Deum, sive bene vivendi; idque affirmabant, ne aliquo invito & reluctanti homini diceretur immitti divinitus cupiditas boni, si videlicet nondum volenti daretur gratia quae vellet. Secundo quia docuerunt veram illam gratiam, licet ad adipiscendam perfectionem & salutem utilis sit, non tamen simpliciter esse necessariam, sed tantum ut facilius obtineatur.
40. Primum probat Jansenius ex celebri D. Augustini testimonio, desumpto ex libro de gratia Christi, quem post damnatam haeresim Pelagij prius ab Innocentio I. deinde a Zozimo, S. Doctor conscripsit, ut ipse ait libro 2. Retract. cap. 50. Nam cap. 23. hujus libri haec verba Pelagij refert Augustinus: *Qui currit ad Deum, & a Deo se regi cupit, id est voluntatem suam ex ejus voluntate suspendit; qui ei adhaerendo jugiter, unus secundum Apostolum cum eo fit spiritus, non hoc nisi de arbitrij efficit voluntate, quae qui bene utitur, ita se, inquit, totum tradit Deo. omnemque suam mortificat voluntatem, ut cum Apostolo possit dicere. Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Christus; ponitque cor suum in manu Dei, ut illud quod voluerit Deus ipsi declinet.* Quibus

A Pelagij verbis subjungit S. Augustinus: *Magnam profecto adiutorium divinae gratiae, ut cor nostrum quod voluerit Deus ipse declinet. Sed hoc tam magnum adiutorium, sicut iste despicit, tunc meremur, cum sine ullo adiutorio non nisi de arbitrij libertate ad Dominum currimus, ab eo nos regi cupimus, voluntatem nostram ex ejus voluntate suspendimus, eique adhaerendo jugiter, unus cum illo efficitur spiritus. Haec scilicet tam ingentia bona non nisi arbitrij secundum istum efficitur libertate, ut his praecedentibus meritis sic ejus gratiam consequamur, ut cor nostrum quod voluerit Deus ipse declinet.*

B Alterum colligit Jansenius ex eodem S. Doctore serm. 11. de verbis Apostoli cap. 11. ubi haec scribit: *Non sicut quidam dicere coeperunt, coarctati sunt aliquando gratiam consistere, & benedicimus Deum, quia vel hoc aliquando dixerunt: accedendo enim proficere poterunt, & ad id quod verè rectum est pervenire. Jam verò dicunt adiutricem esse gratiam Dei ad facilius faciendum. Ista sunt verba eorum: Ad hoc dedit, inquit, Deus gratiam suam hominibus, ut quod facere jubentur per liberum arbitrium, facilius implere possint per gratiam. Volo facilius, remota difficilius; tamen & remoto itur: jumento facilius, pedibus difficilius; sed tamen & pedibus pervenitur. Non est sic &c.*

C Adducit etiam versus D. Prosperi in carmine de ingratis, ubi de Pelagianis canit:

*Sic vitam aeternam acquiri potuisse, vacante
Hac ope, qua legem supereminet: ut sine lege
Ex naturali potuit virtute capepsi?*

*Nunc autem studiis vergentibus in mala multa,
Crevisse auxilium: non quo cessante, salutem
Non cuperet per difficiles natura labores:
Sed quo conatus operum, affectusque juvante,
Proposita cistius ferret mens libera palmam.*

Quibus versibus aperte declarat Pelagianos existimasse, corruptam nunc per peccandi consuetudinem naturam, nos egere quidem ad bene vivendum quodiano gratiae auxilio, à lege & doctrina distincto, illud tamen solum ad facilius operandum requiri. Unde Augustinus libro de haeresibus, haeresi 88. Pelagianorum haeresim describens, ait: *Denique Pelagius à fratribus increpatus, quod nihil tribueret adiutorio gratiae Dei ad ejus mandata faciendam, correptioni eorum eatenus cessit, ut non eam libero arbitrio praepone- ret, sed infideli calliditate supponeret, dicens ad hoc eam dari hominibus, ut quae facere per liberum jubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam.*

E Nihilominus dicendum existimo, his quidem testimoniis manifestè probari, Pelagianos post damnatam ipsorum haeresim sub Zozimo Papa, cepisse deflectere ad Semipelagianismum, & docere gratiam ex meritis bonae voluntatis dari, eamque solum ad facilius operandum requiri; non tamen probari tunc eos veram Christi gratiam, quae facit nos velle & operari, admisisse. Primum liquet ex testimoniis adductis. Secundum verò probatur ex D. Augustino libro de gratia Christi, quem, ut supra annotavimus, post damnatam haeresim Pelagij à Zozimo Papa edidit: nam postquam cap. 23. retulit verba supra dicta Pelagij, quibus auxilium efficax ad volendum & agendum admittere videbatur, & postquam subdidit: *Magnam profecto adiutorium divinae gratiae, ut cor nostrum quod voluerit Deus ipse declinet*: deinde capitibus sequentibus aperte

declarat, Pelagium in suo semper errore perstitisse, & his non obstantibus, gratiam quam facit velle & operari semper negasse. Patet hoc primo ex cap. 25. hujus libri, ubi sic ait: *Desinat Pelagius & seipsum & alios fallere, contra Dei gratiam disputando. Desinat dicere quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat, quod verò bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est. Desinat, inquam, ista dicere: non solum enim Deus posse nostrum donavit atque adjuvat, sed etiam velle & operari operatur in nobis. Et infra: Quomodo dicit Pelagius, quod bene loqui possumus, Dei est; quod bene loquimur, nostrum est? cum dicat Dominus: Spiritus Patris vestri est qui loquitur in vobis. Neque enim ait, non vos estis qui dedistis vobis bene posse loqui, sed ait qui loquitur in vobis, non significans possibilitatis profectum, sed exprimens cooperationis effectum. Quomodo dicit liberi arbitrij elatus assertor, quod possumus bene cogitare, Dei est, quod autem bene cogitamus, nostrum est? Cui respondet humilis gratia predicator: Non quia idonei sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobismetipsis, sufficientia nostra ex Deo est. Non enim ait posse cogitare, sed cogitare.*

44. Idem constat ex capite 31. ejusdem libri, ubi de Pelagio sic ait: *Manifestum est eum dicere, gratiam secundum merita nostra dari; quamlibet eam, vel qualemlibet significet, quam tamen aperte non exprimit. His enim verbis quamlibet vel qualemlibet, declarat Augustinus, Pelagium non aperte significasse, quamnam esset illa gratia, quam dicebat secundum merita nostra dari. Unde cap. 34. dicit quod nullibi potuit reperire hanc eum gratiam confiteri, quã non solum possibilitas naturalis voluntatis & actionis, sed ipsa etiam voluntas (id est volitio) & actio, subministrante Sancti Spiritus adjuvatur. Et cap. 41. asserit quod Pelagius ab illo suo manifestissimo dogmate non recedit omnino, ubi tria illa constituit, possibilitatem, voluntatem, actionem, & solam possibilitatem dicit divino semper adjuvari auxilio, voluntatem verò & actionem, nullo Dei adjutorio existimat indigere. Denique, ut supra vidimus, idem S. Doctor cap. 47. ejusdem libri, totam inter ipsum & Pelagium de auxilio gratiæ controversiam ad hoc reducit, ut Pelagius non solum possibilitatis, sed etiam voluntatis & actionis auxilium confiteatur; & subdit, quod si tale auxilium vellet admittere, nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinqueretur. Quod certè non debuisset dicere Augustinus, si Pelagius eo tempore gratiam efficacem, quæ dat velle & operari, ut datam ex meritis, & ad perfectionem & salutem adipiscendam utilem, non tamen necessariam, admisisset: sed potius asserere debuisset, quod si ille talem gratiam ut purè gratuitam, & ad volendum & operandum simpliciter necessariam, vellet concedere, nulla inter ipsos esset de gratia Christi contentio.*

45. Hæc magis declarari & illustrari possunt ex libro de hæresibus, quem postremum, vel inter postremos, D. Augustinus conscripsit, ut notant Lovanienses in censura ejusdem libri, initio, & testatur Isidorus libro de viris illustribus cap. 9. ubi addit Augustinum morte præventum, librum illum imperfectum reliquisse. Id etiam constat ex Epistola ipsiusmet Augustini, eidem libro præfixa, quã disertè affirmat, se illum scri-

Tom. I F.

A pisse post libros Retractionum. In hoc ergo libro S. Doctor hæresi 88. Pelagianam hæresim describens, affirmat Pelagianos, quidquid dissimulaverint, & sententiam mutasse vili fuerint, semper in eo perstitisse, quòd adjutorium gratiæ ad bene operandum, & peccata vitanda, in lege & doctrina constituerint. Verba ejus sunt: *Illam Dei gratiam, sine qua nihil boni possumus facere, non esse dicunt (Pelagiani) nisi in libero arbitrio; quod nullis suis præcedentibus meritis ab illo accepit nostra natura, ad hoc tantum existimantes ipsum adjuvantem per suam legem atque doctrinam, ut discamus quæ facere & quæ sperare debeamus: non autem ad hoc per donum Spiritus Sancti, ut qua didicerimus esse facienda faciamus: ac per hoc divinitus nobis dari scientiam consentiunt, quã ignorantia pellitur; charitatem autem dari negant, quã pietè vivitur; ut scilicet cum sit Dei donum scientia quæ sine charitate infat, non sit Dei donum ipsa charitas, quæ ut scientia non infat, edificat. Hæc Augustinus, quibus perspicuè testatur, Pelagium, ejusque asselas, etiam tunc cum hæc scriberet, subindeque multo tempore post damnatam à Zozimo Papa hæresim Pelagianam, non admisisse nisi illud genus gratiæ, quod confert ad sciendum quæ faciendæ sunt, adeoque se tenet solum ex parte intellectus; non autem illud quod se tenet ex parte voluntatis, facitque nos velle & operari. Certè injuriosè & calumniosè Pelagianos tractasset Augustinus, si quamvis illi sententiam mutassent, & veram Christi gratiam, quæ facit nos velle & operari, tandem agnovissent, perstitisset nihilominus ipse usque ad extremum vitæ in illis accusandis, quòd gratiam tantum admitterent, quã scire valeamus, non autem veram Christi gratiam, quã velimus & faciamus. Unde Janenius valde hallucinatur, cum asserit Pelagianos, post damnatam à Zozimo Papa ipsorum hæresim, veram Christi gratiam, quæ facit velle & operari, cepisse admittere, cum modis tamen seu corruptelis supra explicatis, huncque fuisse quantum & ultimum hæresis Pelagianæ statum: hanc siquidem gratiam Pelagius semper negavit; quia nunquam intelligere valuit, quomodo arbitrij nostri libertas cum ea possit consistere: Hoc enim (inquit Augustinus) intellectu penetrare pauci valent.*

Sed dices: quamnam ergo est gratia illa, quam Pelagiani tunc admisserunt & modis prædictis adulterarunt, dicentes eam dari ex meritis, & solum ad facilius agendum requiri?

Respondeo auxilium illud, quod tunc Pelagiani admisserunt, esse aliquid præter legem, & communem notitiam mandatorum, nimirum specialem illuminationem, habitam per Spiritum Sancti revelationem, & se tenentem etiam ex parte potentia, & non solum ex parte objecti, id est auxiliū elevans intellectum ad melius percipiendum legem, & doctrinam à Spiritu Sancto revelatam. Ita colligitur ex Augustino, libro sæpe citato de gratia Christi, quem post damnatam à Zozimo Papa Pelagij hæresim, contra Pelagium & Celestium edidit: nam cap. 7. ubi retulit verba Pelagij dicentis: *Deus gratia sua auxilium subministrat, ut quod per liberum homines facere jubentur arbitriū, facilius possint implere per gratiam;* subdit de eodẽ Pelagio: *Et tanquam explicaturus quam dicat gratiam, adjunxit dicens: Quam nos non ut tu putas, in lege tantummodo, sed & in Dei esse adjutorio confitemur. Ubi aliquod adjutorij videtur ponere præ-*

Libro 2.
contra
hæreses
Pelagianas
cap.
84.
46.

B ij

ter legem, seu cognitionem mandatorum Dei, quod dicit ad faciilius dari. Sed quod, & quale illud sit, patet ex verbis quæ Augustinus subiungit: *Quis non desideret ut ostendat quam vult intelligi gratiam? hoc enim maximè de illo expectare debemus, ut dicat hoc quod dicit, non in legetantummodo se gratiam confiteri; sed nobis hac expectatione suspensis, quid addiderit inimicini: adjuvat enim nos, inquit, Deus, per doctrinam & revelationem suam, dum cordis nostri oculos aperit; dum nobis, ne presentibus occupemur, futura demonstrat; dum diaboli pandit insidias; dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ celestis illuminat. Ecce quomodo Pelagius gratiam interternæ illuminationis agnovit, non ut simpliciter & absolute necessariam ad implenda legis præcepta, sed ut utilem ad melius & faciilius ea servanda.*

47. Dices: Gratia illuminationis reducitur ad legem & doctrinam, ut supra ex Augustino ostendimus; Sed gratia illa, quam Pelagius post damnatam suam hæresim à Zozimo Papa admisit, non reducitur ad legem & doctrinam, cum Augustinus supra adductus eam appelleret, *Magnum adiutorium divini gratiæ*, & dicit benedicendum esse Deum, quod Pelagiani talem gratiam tandem aliquando admiserint: Ergo aliam gratiam, diverfam à gratiæ illuminationis, Pelagius admisit.

Respondeo duplicem esse gratiam illuminationis; unam quæ se tener ex parte objecti, & ad sufficientem ejus propositionem seu applicationem pertinet, quam Pelagius, etiam antequam à Zozimo Papa damnaretur, admisit: alteram se tenentem ex parte potentia, seu intellectus, per quam roboratur & elevatur ad assentiendum objecto tali modo proposito; & hanc admisit Pelagius solum postquam ejus hæresis à Zozimo Papa damnata fuit: hæc verò gratia, cum potentiam roborat & confortat, non pertinet ad legem, quæ habet solum objectum manifestate & proponere, subindeque ab Augustino, *Magnum gratiæ adiutorium* appellatur.

ARTICULVS V.

Qui fuerint Pelagianorum errores circa liberum arbitrium?

Explicatis Pelagianorum dogmatibus circa divinæ gratiæ necessitatem, & efficaciam, superest ut qui fuerint ipsorum errores circa libertatem arbitrii, breviter declaremus.

48. Primus est, quod existimarent tantas esse vires naturales liberi arbitrii, ut sine auxilio gratiæ, illud roborantis & applicantis, legem implere, & salutem æternam consequi posset. Hic error constat ex dictis supra art. 2. de primo & secundo statu hæresis Pelagianæ, & refertur ac refellit ab Augustino Epist. 89. ubi de Pelagianis sic ait: *Illud quod dicunt, sufficere homini liberum arbitrium ad dominica præcepta implenda, etiam si Dei gratiæ, & Spiritus Sancti dono ad opera bona non adjuvetur, omnino anathematizandum est, & omnibus execrationibus detestandum. Unde Patres Concilij Carthaginensis apud eundem Augustinum Epistolâ 90. sic de illo errore pronuntiant: Quicumque dogmatizat, & affirmat humanam sibi ad vincenda peccata, & Dei mandata faciendam, sufficere posse naturam, anathema sit.*

A Secundus est, quod affirmarent libertatem arbitrii stare non posse cum necessitate & efficacia auxiliorum gratiæ Dei. Dicebant enim apud D. Hieronymum in Epistola ad Ctesiphontem: *Non est liberum arbitrium, si Dei indiget auxilio. Quem errorem egregie refellit D. Augustinus variis in locis, præsertim lib. de spirit. & litt. cap. 26. ubi sic habet: Liberum ergo arbitrium evacuamus per gratiam? absit: sed magis liberum arbitrium statuimus. Sicut enim lex per fidem, sic liberum arbitrium per gratiam non evacuatur, sed statuitur: neque enim lex impletur, nisi libero arbitrio; sed per legem cognitio peccati, per fidem impetratio gratiæ contra peccatum, per gratiam sanatio anime à vitio peccati, per anime sanitatem libertas arbitrii, per liberum arbitrium iustitia dilectio, per iustitia dilectionem legis operatio. Ac per hoc sicut lex non evacuatur, sed statuitur per fidem, quia fides imperat gratiam, quæ lex impletur; ita liberum arbitrium non evacuatur per gratiam, sed statuitur, quia gratia sanat voluntatem, quæ iustitia liberè diligitur. Et Epist. 88. ait: Voluntas tantò est liberior, quanto sanior; tantò autem sanior, quanto divine misericordiæ gratiæque subiectior. Similia habet D. Prosper scribens contra Semipelagianos, nam in libro contra Collatorem capite 38. hæc scribit: Non conturbat nos superbientium inepta querimonia, quæ liberum arbitrium causantur auferri, si & principia, & profectus, & perseverantia in bonis usque in finem, Dei dona esse dicantur: quoniam opitulationes divini gratiæ, stabilimènta sunt voluntatis humana. Et in resp. ad capita Gallorum: Gratia (inquit) non abolet, sed adolet liberum arbitrium. Quibus verbis gratiam non solum ut libertatis amicam, sed etiam ut ejus nutricem & parentem nobis exhibet: unde in carmine de ingratis, sic in eos invehitur.*

Hic vanam insano profectis corde querelam: Omne opus arbitrii sublatum vociferantes, Currere currentum, si non & velle volenti est, &c. Et infra.

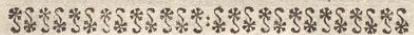
Hoc itaque arbitrium cum sanat gratia, tolli dicitis, & perimi vitæ aspirante putatis, &c.

D In eundem errorem impigisse monachos Adrumetini Monasterij in Africa, notat Jansenius lib. 5. de hæresi Pelagiana cap. 24. *Illud tamen (inquit) inter utrosque (Adrumetinos & Pelagianos) discrimen fuit, quod Pelagiani, ne libertas tolleretur, talem gratiam sustulere: Adrumetini, ut salva maneret talis gratia, libertatem. Nempe quia illi hæretici erant, inimici Crucis Christi: isti Catholici, qui quodlibet sibi tolli malent, quam gratiam Dei. Sed in hoc haud dubiè hic Author hallucinatus est: tam bene enim hæretici sunt, qui libertatem negant, ut gratiam servant, quam qui gratiam negant, ut libertatem astruant; nec minus Ecclesia ut hæreticos proscriptis Lutheranos, Calvinistas, & cæteros, qui prætextu gratiæ commendandæ libertatem homini abstulerunt, quam Pelagianos, qui prætextu servandæ libertatis efficaciam gratiæ evacuarunt. Unde re&Tertullianus dixit, semper Christum inter duos hæreticos crucifigi, & veritatem inter duos extremos pendere errores, uti Christum inter duos latrones.*

Tertius error Pelagianorum erat, quod existimabant voluntatem hominis lapsi esse in perfecto æquilibrio, sicut erat in statu innocentia, & æquè pronam in bonum ac in malum; subindeque dicebant liberum arbitrium non fuisse læ-

sum & debilitatum per peccatum Adami, nec ratione concupiscentiæ, magis propendere ad bonum delectabile contrarium rationi, quàm ad bonum honestum & rationi consonum, ut refert D. Prosper in Epistola ad Augustinum, præfixa libro de prædest. Sanctorum, ubi eos dicit affirmasse, *Quantum quisque ad malum, tantumdem habere facultatis ad bonum; parique momento animum se vel ad vitia vel ad virtutes movere.*

52. Quartus denique erat, quòd libertatem arbitrij generaliter definient per indifferentiam ad bonum & ad malum; ita ut neminem liberum esse dicerent, nisi qui posset indifferenter bene vel male operari; ut liquet ex Augustino lib. 1. operis imperfecti contra Julian. pag. 150. ubi eum aliosque Pelagianos reprehendit, quòd libertatem generaliter sumptam restringerent ad potestatem indifferentem circa bonum & malum, seu quæ posset bene & male velle: quia ex hoc sequeretur, quòd nec Deus, nec Angeli, aut homines beati, qui non possunt peccare seu male appetere, non essent liberi: *Si liberum non est (inquit) nisi quod duo potest velle (id est bonum & malum) liber ergo Deus non est, qui malum non potest velle, de quo ipse dixisti, Deus esse nisi justus non potest. Siccine Deum laudas, ut ei auferas libertatem? Unde merito sic concludit Anselmus in Dialogo de libero arbitrio cap. 1. Quoniam liberum arbitrium divinum, & bonorum Angelorum, peccare non potest, non pertinet ad definitionem liberi arbitrij posse peccare. Item D. Thomas in 2. dist. 27. quæst. 1. art. 1. ad 2. sic discurret: Ad rationem liberi arbitrij non pertinet ut indeterminatè se habeat ad bonum vel ad malum: ita liberum arbitrium per se in bonum ordinatum est; cum bonum sit objectum voluntatis, nec in malum tendat, nisi propter aliquem defectum, quem apprehendit ut bonum, cum non sit voluntas aut electio nisi boni, aut apparentis boni: & ideo ubi perfectissimè est liberum arbitrium, ibi in malum tendere non potest. Sed hoc ad libertatem arbitrij pertinet, ut actionem aliquam facere vel non facere possit: & hoc Deo convenit; bona enim quæ facit, potest non facere; nec tamen malum facere potest. Quibus verbis S. Doctor hoc inter indifferentiam contradictionis ad agendum & non agendum, & indifferentiam contrarietatis ad bonum & malum statuit discrimen, quòd prima pertinet ad rationem libertatis, non verò secunda. De quo plura diximus in Tractatu de actibus humanis.*

DISPUTATIO II.

De Hæresi Semipelagiana.

Capta est vulpes illa astutissima, Pelagianorum videlicet nefanda pravitas, quæ Christi vineam demolicbatur: sed alias post se vulpetulas reliquit malitiæ suæ æmulas: teret rima hæc hydra nova capita extulit, dum Semipelagianorum insaultam sobolem Pelagij hæresis parturit. Unde explicatis Pelagianorum erroribus in materia de gratia & libertate, consequens est, ut dogmata Semipelagiana hæresis declaremus, quæ Pelagiani erroris particula dici potest, sicut Pelagij hæresis, *Origenis ramusculus*, à D. Hieronymo appellata est.

Tom. IV.

ARTICVLVS PRIMVS.

Origo Semipelagiana hæresis describitur.

Occasione scriptorum D. Augustini contra Pelagianos, tres errores circa gratiam & prædestinationem orti sunt; duo in Africa, & unus in Gallia; ut non obscure significat Prosper in Epistola ad Augustinum, præfixa libro de prædestinatione Sanctorum; ubi dicit, nonnullos in Africa jam antea turbatos fuisse iis quæ ille scripserat de prædestinatione; sicut jam multi ceperunt iisdem moveri in Gallia.

Primus error fuit Monachorum Adrumetinarum, qui ut refert D. Augustinus lib. 2. retract. cap. penultimo, Iesù ejus Epistolâ 105. ad Sixtum, duas in partes divisi sunt; quarum una, duce Floro, credebatur gratiam Dei à Divo Augustino ita prædicari, ut tolleretur libertatem arbitrij, & correptionis necessitatem; altera verò pro liberi arbitrij defensione pugnabat: quam disensionem S. ille Doctor ut tolleretur, scripsit duas Epistolas ad Valentinum Adrumetini monasterij præfectum, eisdemque Monachos, quæ sunt inter Augustinianas 46. & 47. totidemque libros, unum de gratia & libero arbitrio, alterum de correptione & gratia: quibus disertè ostendit, per efficaciam divinæ gratiæ non tolli libertatem arbitrij, neque necessitatem aut utilitatem correptionis: quia illâ Deus utitur tanquam medio extrinsecus adhibito, & moraliter excitante, dum intus bonam voluntatem in corde hominis operatur, & facit ipsum de nolente volentem, & de repugnante consentientem. Ita, ut dixi, refert Augustinus lib. 2. retract. cap. 66. ubi sic ait: *Propter eos qui cum defenditur Dei gratia, putant auferri liberum arbitrium, scripsi librum de gratia & libero arbitrio. Ad eos autem scripsi Monachos Adrumetinos, in quorum monasterio de hac re ceperat esse contentio, ita ut me consulere eorum aliqui cogerentur. Rursus ad eosdem scripsi alterum librum, quem de correptione & gratia prænotavi. cum mihi nunciatum esset, dixisse ibi quemdam, neminem corripiendum, si Dei præcepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo orandum. Hoc ergo inter Pelagium & Adrumetinos Monachos discriminis fuit, quòd Pelagius necessitatem & efficaciam gratiæ excludebat, ut servaret libertatem arbitrij: illi verò negabant libertatem arbitrij, ut gratiam efficacem & prædestinationem gratuitam, quam Augustinus docebat, tuerentur.*

Secundus error, occasione scriptorum S. Augustini ortus, est Prædestinarianorum, qui, ut refert Sigebertus in Chronico, anno 415. videntes Augustinum affirmare, gratiam Dei non modò necessariam esse ad piè vivendum, sed etiam gratis dari & absque ullo merito præcedente, secundum Dei consilium, & propositum suæ voluntatis, per illamque nos discerni; ac denique sic de illa loqui, ut videretur totum salutis nostræ negotium in divinam electionem & prædestinationem rejicere; existimarunt liberum arbitrium per gratiam tolli, hominesque per illam solam sine voluntaria obedientia salvari; & pariter peccatores vi solius divinæ reprobationis damnari; neque mala opera obesse illis qui prædestinati sunt, neque bona prodesse reprobis. Quæ hæresis damnata fuit in Concilio Arelateni triginta Episcoporum, anno, ut vult Baronius 490. &

B iij